

Programowanie Obiektowe

C++ podstawy

Dariusz Brzeziński

Politechnika Poznańska, Instytut Informatyki

- zaprojektowany jako rozszerzenie języka C o obiektywne mechanizmy abstrakcji danych
- jest to język pozwalający na programowanie zarówno proceduralne jak i obiektywne
- C++ posiada bardzo rozbudowaną składnię
- posiada rzadkie w innych językach obiektywnych: dziedziczenie wielobazowe, unie, bezpośrednie zarządzanie wolną pamięcią, operacje arytmetyczne na wskaźnikach

Strumienie

```
#include "stdafx.h"
#include <iostream>
using namespace std;

int main (void)
{
    char yourname [80];
    cin >> yourname;
    cout << "Hello " << yourname << "!" << endl;
    system("pause");
    return 0;
}
```

Strumienie (iostream):

- wejściowy: cin (*klawiatura*) // *nie wczytuje spacji!*
- wyjściowy: cout (*ekran*)

Operatory:

>> - wejście

<< - wyjście

Dynamiczny przydział pamięci

- w C++ pojawiają się nowe operatory new i delete
- odpowiedniki z C: malloc, calloc, realloc, free
- dynamicznie przydzielaną pamięć należy zwalniać, gdy wiadomo, że nie będzie już potrzebna
- jeśli dynamiczne przydzielenie pamięci nie powiedzie się rzucany jest wyjątek

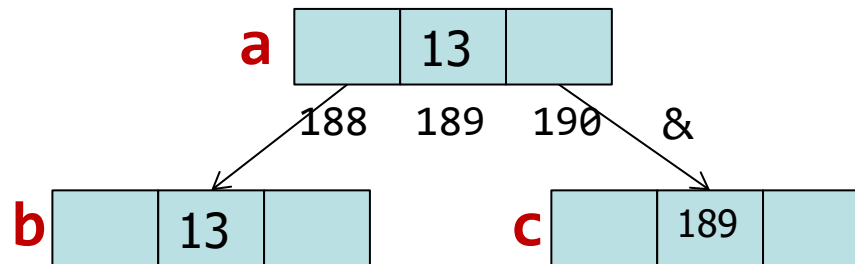
Dynamiczny przydział - przykład

```
#include "stdafx.h"
#include <iostream>
#include <new>
using namespace std;

int main ()
{
    int i,n;
    int * p;
    cout << "Ile liczb chcesz wprowadzić : ";
    cin >> i;
    p= new (nothrow) int[i];
    if (p == 0)
        cout << "Błąd: nie można zaalokować pamięci!";
    else
    {
        for (n=0; n<i; n++)
        {
            cout << "Wpisz liczbę: ";
            cin >> p[n];
        }
        cout << "Wprowadziłeś następujące liczby: ";
        for (n=0; n<i; n++)
            cout << p[n] << ", ";
        delete[] p;
    }
    system("pause");
    return 0;
}
```

Wskaźniki

- Operator referencji &
 - &zmienna można czytać jak „adres zmiennej”
 - `a = 13; b = a; c = &a;`

- Operator dereferencji *
 - *zmienna można czytać jako „wartość wskazywana przez zmienną/adres”
 - `d = *c; (d == 13)true; //true`

Zmienne wskaźnikowe

Aby rozróżniać na co wskazuje wskaźnik wprowadza się zmienne wskaźnikowe.

```
#include "stdafx.h"
#include <iostream>
using namespace std;

int main ()
{
    int firstvalue, secondvalue;
    int * mypointer;

    mypointer = &firstvalue;
    *mypointer = 10;
    mypointer = &secondvalue;
    *mypointer = 20;
    cout << "firstvalue is " << firstvalue << endl;
    cout << "secondvalue is " << secondvalue << endl;
    system("pause");
    return 0;
}
```

Operacje na wskaźnikach (ściąga)

Wyrażenie	Można czytać jako
<code>*x</code>	Wartość wskazywana przez x
<code>&x</code>	Adres x
<code>x.y</code>	Pole y obiektu/struktury x
<code>x->y</code>	Pole y obiektu/struktury wskazywanej przez x
<code>(*x).y</code>	Pole y obiektu/struktury wskazywanej przez x
<code>x[0]</code>	Pierwszy obiekt wskazywany przez x
<code>x[1]</code>	Drugi obiekt wskazywany przez x
<code>x[n]</code>	(n+1)-wszy obiekt wskazywany przez x

Klasy

```
class nazwa_klasy {  
    modyfikator_dostępu:  
        składowa1;  
    modyfikator_dostępu:  
        składowa2;  
    ...  
} [nazwy obiektów];
```

- Modyfikatory dostępu:
 - **public** widoczne dla wszystkich
 - **protected** widoczne dla obiektów tej samej klasy i klas dziedziczących
 - **private** widoczne dla obiektów tej samej klasy
- Klasy można dzielić na deklarację (w pliku *.h) oraz definicję w pliku (*.cpp)
- W C++ struktury i unie też mogą służyć do definiowania klas

Definicje metod i konstruktory

Definicja metody
w ciele klasy

Konstruktor

Definicja
metody

```
class CProstokat {  
    int szerokosc, wysokosc;  
public:  
    CProstokat (int,int);  
    int obwod ();  
    int pole () {return (szerokosc*wysokosc);}  
};  
  
CProstokat::CProstokat (int a, int b) {  
    szerokosc = a;  
    wysokosc = b;  
}  
  
int CProstokat::obwod () {  
    return 2*(szerokosc + wysokosc);  
}
```

Definicje metod i konstruktory

Definicja metody
w ciele klasy

Konstruktor

Definicja
metody

```
class CProstokat {  
    int szerokosc, wysokosc;  
public:  
    CProstokat (int,int);  
    int obwod ();  
    int pole () {return (szerokosc*wysokosc);}  
};  
  
CProstokat::CProstokat (int a, int b) {  
    szerokosc = a;  
    wysokosc = b;  
}  
  
int CProstokat::obwod () {  
    return 2*(szerokosc + wysokosc);  
}
```

Przykład

Działanie
modyfikatorów
dostępu

```
class A
{
    public:
        int a;
        void metoda() {}
    protected:
        int b;
    private:
        int c;
};

void main()
{
    A obiekt;
    A *wsk = new A();

    obiekt.a = 1;    // OK
    // obiekt.b = 1;  // błąd
    // obiekt.c = 1;  // błąd
    obiekt.metoda(); // OK

    wsk->a = 1;      // OK
    // wsk->b = 1;    // błąd
    // wsk->c = 1;    // błąd
    wsk->metoda();    // OK

    delete wsk;
}
```

Wywołania domyślnego konstruktora. Konstruktor domyślny istnieje dopóki programista nie zadeklaruje własnego konstruktora

Destruktory

Destruktory są miejscem
zwalniania dynamicznie
przydzielonej pamięci

```
class CProstokat {  
    int *szerokosc, *wysokosc;  
public:  
    CRectangle (int,int);  
    ~CRectangle ();  
    int area () {return (*szerokosc * *wysokosc);}  
};  
  
CProstokat::CProstokat (int a, int b) {  
    szerokosc = new int;  
    wysokosc = new int;  
    *szerokosc = a;  
    *wysokosc = b;  
}  
  
CProstokat::~~CProstokat () {  
    delete szerokosc;  
    delete wysokosc;  
}
```

Konstruktor kopiujący

```
☐ CProstokat::CProstokat (const CProstokat& rv) {  
    szerokosc=rv.szerokosc;  szerokosc=rv.szerokosc;  
}
```

Słowo kluczowe **this**

Słowo kluczowe **this** zwraca wskaźnik na obiekt, której funkcja składowa jest właśnie wykonywana

Składowe statyczne **static**

Składowe statyczne klasy oznacza się słowem kluczowym **static**. W ciele klasy znajduje się jedynie deklaracja zmiennej. Definicja powinna odbyć za ciałem klasy!

Dziedziczenie

- Mechanizm pozwalający na współdzielenie kodu między klasami
- Deklaracja:
`class` klasa_dziedzicząca : `public` klasa_nadrzędna
- Ponownie trzy modyfikatory dostępu przy dziedziczeniu:
 - `public` składowe dziedziczone zgodnie z modyfikatorami w klasie nadrzędnej
 - `protected` składowe `public` zamieniają się na `protected`
 - `private` wszystkie dziedziczone składowe są `private`

Przykład

Prostokąt i trójkąt
dziedziczą pola
szerokość i wysokość i
mogą korzystać z nich w
metodzie pole

Prostokąt i trójkąt
odziedziczyły również
publiczną metodę
ustaw_wartosci

```
class CWielokat {
protected:
    int szerokosc, wysokosc;
public:
    void ustaw_wartosci (int a, int b)
        { szerokosc=a; wysokosc=b;}
};

class CProstokat: public CWielokat {
public:
    int pole ()
        { return (szerokosc * wysokosc); }
};

class CTrojkat: public CWielokat {
public:
    int pole ()
        { return (szerokosc * wysokosc / 2); }
};

int main () {
    CProstokat rect;
    CTrojkat trgl;
    rect.ustaw_wartosci (4,5);
    trgl.ustaw_wartosci (4,5);
    cout << rect.pole() << endl;
    cout << trgl.pole() << endl;
    return 0;
}
```


Abstrakcja

Prostokąt i trójkąt
mogą być traktowane
jak wielokąty

```
int main () {  
    CProstokat rect;  
    CTrojkat trgl;  
    CWielokat * ppoly1 = &rect;  
    CWielokat * ppoly2 = &trgl;  
    ppoly1->ustaw_wartosci (4,5);  
    ppoly2->ustaw_wartosci (4,5);  
    cout << rect.pole() << endl;  
    cout << trgl.pole() << endl;  
    return 0;  
}
```

Ale metoda pole, choć
nazwana tak samo jest
charakterystyczna dla
każdej klasy

Polimorfizm

```
class CWielokat {  
protected:  
    int szerokosc, wysokosc;  
public:  
    void ustaw_wartosci (int a, int b)  
        { szerokosc=a; wysokosc=b; }  
    virtual int pole ()  
        { return (0); }  
};
```

```
class CProstokat { ... };  
class CTrojkat { ... };
```

```
int main () {  
    CProstokat rect;  
    CTrojkat trgl;  
    CWielokat * ppoly1 = &rect;  
    CWielokat * ppoly2 = &trgl;  
    ppoly1->ustaw_wartosci (4,5);  
    ppoly2->ustaw_wartosci (4,5);  
    cout << ppoly1->pole() << endl;  
    cout << ppoly2->pole() << endl;  
    return 0;  
}
```

Jeśli przeddefiniujemy klasę
CWielokat, by zawierała
wirtualną metodę pole()...

... to otrzymujemy
polimorfizm, czyli różne
zachowanie tej samej funkcji
wywołanej dla różnych klas
dziedziczących

Klasy abstrakcyjne

- Klasy abstrakcyjne zawierają niezaimplementowane metody wirtualne

```
class CWielokat {  
    protected:  
        int szerokosc, wysokosc;  
    public:  
        void ustaw_wartosci (int a, int b)  
            { szerokosc=a; wysokosc=b;}  
        virtual int pole ()=0;  
};
```

- Wymusza to implementację tych metod w klasach dziedziczących
- Nie można tworzyć wystąpień klasy abstrakcyjnej!!

Zadanie

- Napisać program, który:
 - z konsoli odczytuje liczbę (długość kolejki przy ladzie)
 - tworzy tablicę (kolejkę przy ladzie) obiektów typu Czlowiek
 - wypełnia kolejkę pracownikami i studentami
 - każe przedstawić się i zamówić/wypić odpowiednią liczbę drinków
 - wynik przedstawienia się i zamówienia wyświetla na konsoli

Zadanie

